1.6. Tevazu

Tevazu, Arapça bir kelime olup sözlük manası alçak gönüllülük gösterme şeklindedir. Genel anlamda ise tevazu, büyüklenmemek, aşırı gitmemek ve kişinin haddini bilmesi demektir. Aynı zamanda başkasını kendine tercih etmek, anlayış göstermek ve affedici olmak gibi iyi huyları ortaya çıkaran bir haslettir.

Tevazu kibir ve gururun yenilmesi ile kazanılan ahlaki bir erdemdir. Kendini diğer insanlardan üstün görmemek, kimseyi küçümsememek, sahip oldukları ile gururlanmamak, fazla lükse ve gösterişe varmadan sade bir hayat benimsemek, yaptığı çalışmadan dolayı insanların iltifatını beklememek tevazuun belli başlı ilkelerinden bazılarıdır.

Her davranış ve tutumda aşırılıktan kaçınmak gerektiği gibi tevazuda da orta yolu tutmak gerekmektedir. Tevazu bir fazilet olup bunda aşırıya kaçmak, ölçüsüz davranmak zillete sebep olabilir. Tevazu, "**vakar**", ağırbaşlılık ve yumuşak huyluluk gibi birçok güzel hasleti de beraberinde getirmektedir.

Tevazu, kibir ve gururu ortadan kaldıran ahlaki bir erdemdir.

Kimlere karşı tevazu göstermek gerektiği önemli bir konudur. Nitekim bu hasletin fazlalığı ve azlığı fazilet olmamakla birlikte, aşırı kibirli insanlara karşı tevazu göstermek, kendini alçaltmak da fazilet sayılamaz. Böyle kimselere karşı vakarla hareket etmek daha doğru olur. Aynı şekilde millî ve manevi değerlere saldıran kişilere karşı tevazu göstermek de doğru kabul edilemez. Müslümanlar'a karşı tevazu ise, güler yüz göstermek, yumuşak davranmak, ihtiyaçlarını görmek ve onları küçümsememek şeklinde olur

İnsanın ahlakını güzelleştiren en güzel sıfatlardan biri tevazu sahibi olmaktır. Zira bu özellik kul olmanın bir gereğidir. İslam'a göre gerçek anlamda büyüklük Allah'a mahsustur. Bu nedenle en büyük tevazu da Allah Teâlâ'ya boyun eğmek, kul olarak acziyetin farkında olmak, nimetlerine karşı nankör olmamak ve büyüklük

30. Müslim, Zekât, 126.
31. Ebû Davud, Zekât, 27.

taslamamaktır. Yaratıcısını bilen ve şükrünü ifa eden bir kul, insanlar ile olan ilişkisinde de tevazu ile muamelede bulunur.

Allah Teâlâ tevazuyu : **"Sana tâbî olan mü'minlere alçakgönüllü davran!"[32]** ayet-i kerimesi ile Resulullah'a (s.a.v) emretmiştir. Bu emri alan Hz. Peygamber (s.a.v) tevazu konusunda insanlığa en güzel şekilde örnek olmuştur. Mekke'nin fetih gününde yanına yaklaşan ama korku ve heyecandan titreyen adama şu şekilde seslendiği bilinmektedir: *"Titremene lüzum yok, ben kral değilim. Kureyşli kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum ben."[33]*

Resulullah'ın (s.a.v) engin tevazusunu hayatının her alanında görmek mümkündür. Çocukların yanından geçerken onlara selam verir[34], kuru hurma için bile davet edildiği zaman davete icabet eder, evde ailesinin günlük işlerine yardımcı olurdu. Bazen evinin temizliğini kendi yapar, yırtılan ayakkabısını tamir eder, elbisesini diker ve yamardı. Hizmetçisiyle birlikte yemek yer, bazen hizmetçi yorulduğu zaman onunla birlikte buğday öğütürdü. Çarşıdan aldığı bir şeyi ailesine götürürken, bizzat kendisi taşımaktan çekinmezdi. Birisiyle karşılaştığı zaman ilk önce kendisi selam verir, zengin-fakir herkesle musafaha ederdi. O'nun yemesi, içmesi, giyimi, kısacası bütün yaşayışı sade olmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v); *"Allah bana: O kadar alçakgönüllü olun ki, kimse kimseye karşı böbürlenmesin; kimse kimseye zulmetmesin, diye bildirdi."[35]* buyurarak hayatını tevazuun zirvesinde yaşamış ve ümmetine sayısız örnekler sunmuştur.

Netice itibariyle Müslüman, kulluk bilinciyle bütün mahlûkata karşı alçakgönüllü olmakla mükelleftir. Tevazu, doğru yer ve zamanda gösterildiği zaman, kişiyi saygın ve değerli kılar. Ancak kibirliye karşı tevazu, hem sahibini hem de bu fazileti değersizleştirir, alçaltır.

YORUMLAYALIM

"...Allah için tevazu gösteren kişiyi Allah ancak yüceltir."

Müslim, Birr, 69.

Yukarıdaki hadisi tevazunun önemi açısından yorumlayınız.

Şefkat ve merhamet kalpleri yumuşatır.

32. *Şuara suresi, 215. ayet.*
33. *Hakim, Müstedrek, H/4366.*
34. *bk. Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 145.*
35. *Müslim, Cennet, 64; Ebû Davud, Edeb, 40; İbn Mâce, Zühd, 16, 23.*